

ANGÖLSMÅLA BY

Angöl i **namnet** kommer av den lilla sjön, gölen, Angölen, förr Agngölen.

Måla, måle är besläktat med ordet mål, mått. Det har innebörden avgränsat, uppmätt område. Namnet skrevs 1611 som Angilzmaale.

Angölsmåla ligger i Kyrkhults socken.

Angölsmåla by, nr 80 i Kyrkhults socken, var före **1672 års jordrevning** 1/2 mantal, senare 3/8 mantal.

Under 1600-talet fanns endast en gård i Angölsmåla. I **jordboken från 1671** kan utläsas att gården bl a hade trångt mulbete, samfälld bokskog, några ekar till 10 ollonsvin, dessutom surskog med al och björk till bränne. En liten göl med abborrar och mört hörde också till gården. En liten bäckekvarn som kan mala när stort vatten är. En beteshage till 2 kor och 22 kalvar.

Ägaren vid denna tid, Störje Madtsson, var en av bönderna i socknen som skrev under trohetseden till Karl XI 1677 i Jämshögs prästgård.

Sannolikt **delades gården** i början av 1700-talet i två delar som senare kallades Jössagården och Abborrmåla-herarnas gård, vardera om 3/16 mantal. Gårdarna låg i mitten av byn endast några hundratal meter från varandra.

Storskifte i Angölsmåla ägde rum 1802-03.

Laga skiftet inträffade så sent som 1909.

Vid skiftet blev Ola Larssons gård 9/32 och Jöns Olssons 3/32 mantal.

Förrättningen gick tydligen inte helt smärtfritt, skiftet fastställdes inte förrän 1916. De två gårdarna blev kvar på sina ursprungliga platser.

Samfälligt till hela hemmanet på 3/8 mantal var båtsmanstorp, vägarna och Angölen samt övre och nedre kvarnfallet i Mörrumsån. Den samfällda marken utgjorde drygt fem hektar.

Byns totala yta uppgick till 257 hektar.

Jössagården
omkring 1940

Båda gårdarna är nu borta. I dag vilar en ålderdomlig prägel över den gamla bykärnan, den välbevarade fägatan, de hamlade träden, ruinerna mm.

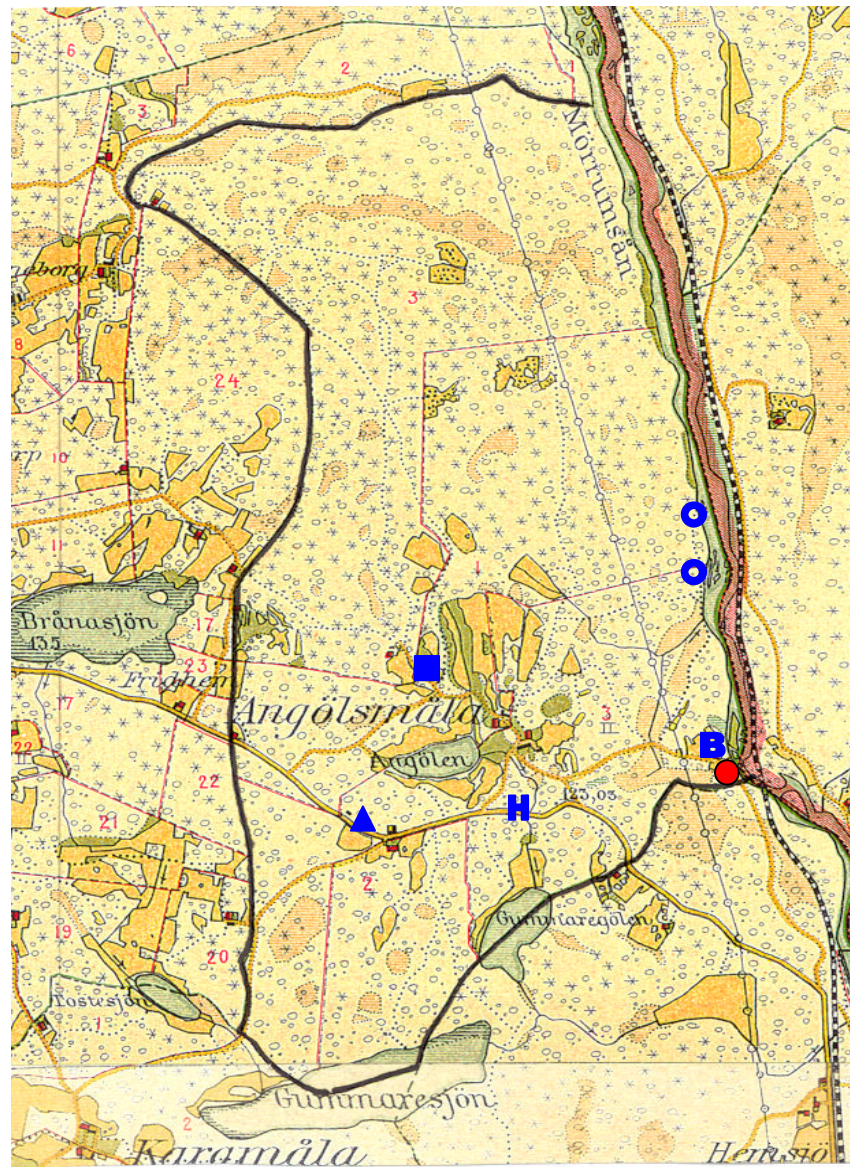
Norr om gårdarna låg ett gårdsbränneri och en linbasta, den senare utmärkt av Kyrkhults hembygdsförening.

Vid ruinerna efter undantagshuset till den ena gården finns en sten med initialerna efter dåvarande ägarna i början av 1800-talet, Anders Thomasson och Hanna Olsdotter.

I byn fanns också en **fattigstuga**, den låg vid häradsvägen. Vid dess plats finns en sten med huggen text. Under andra världskriget hade militärerna ett förråd vid den gamla bykärnan.

Båtsmännen i Angölsmåla. Under åren 1685 -1779 hette båtsmännen Winter. Därefter kom de att heta Kall. Angölsmålas siste båtsman hette Anders Thomasson Kall. Han antogs 1860 och avskedades 1874 på egen begäran. Båtsmanstorp låg ca 200 m nordväst om gårdarna, platsen är utmärkt av Kyrkhults Hembygdsförening.

Angölsmåla by har **inget samfällt laxfiske** i Mörrumsån.

Angölsmåla by omkring 1915
■ Båtsmanstorp ▲ Fattigstugan ● Tavlan's plats ● Kvarnplatser
B Benstampen H Häradsvägen

Landsvägen som slingrar sig fram genom byn är mycket gammal. Den har i stort sett samma sträckning som på storskifteskartan från 1803. Den var förr en viktig färdväg från Karlshamn och upp genom Röshult, Vaghult, Farabol och in i Småland. Vägen kallas **häradsvägen**. Längs vägen finns några **brostyckestonar** och informationstavlor.

Längs Mörrumsån finns tre **gamla kvarnplatser**. Den sydligaste är benstampen.

Den mellersta kvarnplatsen, är än idag samfällad mark. Kvarnrännan är ca 50 meter lång och en meter bred. I den nedre delen syns spår efter kvarnen med kallmurade fundament till ett mindre kvarnhjul.

Den nordligaste är en äldre samfällighet med tydligt grävd ränna, 30 m lång och två meter bred, fanns inte med på laga skifteskartan från 1916.

År 1624 omnämns en kvarn i Angölsmåla, vilken som åsyftas är oklart.

Järnvägsbron över Mörrumsån byggdes av Motala Verkstad. Den är byggd i fyra spann med överbyggnad i plåtbalkar i parabelform. Underbyggnaden är av granit. Bron har gångbana och räcke av trä och är ombyggd 1923. Den ligger på gränsen mellan Kyrkhults och Ringamålas socknar.